

Grozījumi:

16.02.2012. likums / LV, 38, 07.03.2012. / Stājas spēkā 21.03.2012.
30.05.2013. likums / LV, 118, 20.06.2013. / Stājas spēkā 01.07.2013.
03.12.2015. likums / LV, 245, 15.12.2015. / Stājas spēkā 29.12.2015.
12.01.2017. likums / LV, 21, 26.01.2017. / Stājas spēkā 27.01.2017.
22.03.2018. likums / LV, 65, 02.04.2018. / Stājas spēkā 16.04.2018.
24.10.2019. likums / LV, 225, 06.11.2019. / Stājas spēkā 20.11.2019.
21.11.2019. likums / LV, 248A, 10.12.2019. / Stājas spēkā 24.12.2019.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Latvijas Republikas valsts robežas likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **Latvijas Republikas valsts robeža** (turpmāk — valsts robeža) — nepārtraukta un noslēgta līnija un ar šo līniju sakrītoša vertikāla virsma, kas Latvijas Republikas sauszemes un ūdeņu teritoriju, zemes dzīles un gaisa telpu norobežo no kaimiņvalstīm un no Latvijas Republikas ekskluzīvās ekonomiskās zonas Baltijas jūrā;
- 2) **robežšķērsošanas vieta** — vieta uz valsts sauszemes robežas vai tās tuvumā, ostas, lidostas, lidlauka, dzelzceļa stacijas teritorijas daļa vai cita vieta vai telpa, kas paredzēta personām ārējās robežas šķērsošanai, kā arī mantu un preču pārvietošanai pāri ārējai robežai un kur kompetentās iestādes veic pārbaudes, ja šajā likumā nav noteikts citādi;
- 3) **pārbaudes** — normatīvajos aktos noteikto pasākumu kopums ārējās robežas šķērsošanas pieļaujamības konstatēšanai;
- 4) **ārējā robeža** — valsts robeža un robežšķērsošanas vietas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta regulu (ES) Nr. 2016/399 par Savienības kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas robežu kodekss) (turpmāk — Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta regula Nr. 2016/399);
- 5) **iekšējā robeža** — valsts robeža saskaņā ar Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta regulu Nr. 2016/399;
- 6) **dalībvalsts** — ikviena valsts, kas ir pievienojusies 1985.gada 14.jūnija Nolīgumam starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām un piemēro tā noteikumus attiecībā uz

robežkontroles atcelšanu pie iekšējām robežām;

7) **trešā valsts** — ikviens valsts, kas nav dalībvalsts šā likuma izpratnē;

8) **Latvijas Republikas iekšējie ūdeņi** (turpmāk — iekšējie ūdeņi):

a) ūdensteču (upju, strautu, kanālu) un ūdenstilpju (ezeru, dīķu, ūdenskrātuvi) ūdeņi līdz valsts sauszemes robežai,

b) jebkuri citi ūdeņi, kas atrodas uz krasta pusi no bāzes līnijām;

9) **Latvijas Republikas teritoriālā jūra** (turpmāk — teritoriālā jūra) — Baltijas jūras un Baltijas jūras Rīgas jūras līča ūdeņi, ja starptautiskajos līgumos nav noteikts citādi, 12 jūras jūdžu platumā, skaitot no bāzes līnijas;

10) **bāzes līnija Baltijas jūrā** — maksimālā bēguma līnija un taisnas līnijas, kas savieno konkrētās ostas pretējās pusēs izvietoto hidrotehnisko būvju vai citu būvju punktus, kuri atrodas vistālāk uz jūras pusi;

11) **kompetentās iestādes** — šajā likumā un citos normatīvajos aktos noteiktās valsts pārvaldes iestādes, kas veic personu, mantu un preču pārbaudes robežšķērsošanas vietās, uz valsts robežas un pierobežā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2012. un 22.03.2018. likumu, kas stājas spēkā 16.04.2018.)

2.pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir noteikt valsts robežu un robežapsardzības sistēmu, kā arī nodrošināt valsts robežas neaizskaramību uz sauszemes, jūrā un gaisa telpā.

3.pants. Valsts robežas noteikšana

(1) Valsts robežu nosaka saskaņā ar starptautiskajiem līgumiem, ko noslēgusi Latvijas Republika.

(2) Lai valsts robeža tiktu noteikta un atjaunota atbilstoši Latvijas Republikas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, izvirza Latvijas Republikas pārstāvju darbam starpvalstu demarkācijas komisijā (turpmāk — demarkācijas komisija), kā arī ekspertu komisijās un citās demarkācijas komisijas darbības nodrošināšanai izveidotajās tehniskajās darba grupās.

(3) Pārstāvju darbam demarkācijas komisijā, ekspertu komisijā vai citā tehniskajā darba grupā izvirza, ņemot vērā normatīvajos aktos noteikto valsts pārvaldes iestāžu kompetenci.

(4) Demarkācijas komisijas un ekspertu komisijas Latvijas puses sastāvu un valsts robežas demarkācijas dokumentus apstiprina Ministru kabinets.

(5) Valsts robeža Baltijas jūrā, ja starptautiskajos līgumos nav noteikts citādi, sakrīt ar teritoriālās jūras ārējo malu, ko pieņem par atskaites punktu, izmantojot bāzes līniju. Bāzes līnijas punktu koordinātas nosaka Ministru kabinets.

4.pants. Valsts sauszemes robežas ierīkošana

(1) Valsts sauszemes robežas ierīkošana ietver tās uzmērīšanu, iezīmēšanu dabā un nostiprināšanu šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Valsts sauszemes robežas uzmērīšana ietver valsts robežlīnijas un valsts robežzīmju ģeodēzisko koordinātu noteikšanu un robežas demarkācijas karšu sastādīšanu. Valsts sauszemes robežas uzmērīšanu veic saskaņā ar Latvijas Republikas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem par valsts robežas noteikšanu.

(3) Valsts sauszemes robežu iezīmē dabā un nostiprina ar robežzīmēm un citām nostiprinājuma būvēm vai elementiem (piemēram, robežgrāvjiem, stīgām, žogiem) saskaņā ar Latvijas Republikas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem par valsts robežas noteikšanu. Robežzīmju, nostiprinājuma būvju vai elementu bojāšana, iznīcināšana, pārveidošana vai pārvietošana ir aizliegta.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.03.2018. likumu, kas stājas spēkā 16.04.2018.)

5.pants. Valsts robežas uzturēšana

(1) Lai nodrošinātu atbilstoši Latvijas Republikas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem ierīkotās valsts sauszemes robežas saglabāšanu, kā arī robežzīmju un citu nostiprinājuma būvju vai elementu saglabāšanu un atbilstību minēto līgumu prasībām, organizē valsts sauszemes robežas uzturēšanu.

(2) Valsts sauszemes robežas uzturēšanas ietvaros veic valsts sauszemes robežas apskati dabā, proti, tās atrašanās vietas apvidū pārbaudi, salīdzināšanu ar demarkācijas dokumentiem, vizuālā stāvokļa analīzi, trūkumu, bojājumu vai neatbilstību konstatēšanu, un nosaka turpmāko rīcību trūkumu vai bojājumu novēršanai.

(3) Atbilstoši Latvijas Republikas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem organizē valsts sauszemes robežas atjaunošanu (apskatē konstatēto trūkumu vai bojājumu novēršanu), ja nepieciešams, sadarbojoties ar kaimiņvalsts attiecīgajiem pilnvarotajiem pārstāvjiem.

(4) Ja nepieciešamās valsts sauszemes robežas uzturēšanas darbības pārsniedz Latvijas Republikas kompetenci, kas noteikta starptautiskajos līgumos, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā iniciē starpvalstu sadarbību, lai risinātu valsts robežas uzturēšanas vai atjaunošanas jautājumus.

6.pants. Robežapsardzības sistēma

(1) Robežapsardzības sistēma ir vairāku pasākumu komplekss. Šajā pasākumu kompleksā ir ietverta robežkontroles koordinācija un īstenošana pie ārējās robežas un valsts iekšienē, pasākumi pie iekšējās robežas un valsts iekšienē, kas veicami, lai kompensētu robežkontroles atcelšanu pie iekšējās robežas, informācijas apmaiņa, sadarbība pārobežu organizētās noziedzības apkarošanā, kā arī robežapsardzības jomā konstatēto draudu un risku analīze.

(2) Robežapsardzības sistēmu izveido, lai nodrošinātu kārtības uzturēšanu uz valsts robežas, pierobežā un robežšķērsošanas vietās, veiktu personu, mantu un preču pārbaudes robežšķērsošanas vietās, kontrolētu uzturēšanās kārtību uz valsts robežas, pierobežā un robežšķērsošanas vietās, nodrošinātu valsts robežas un tās infrastruktūras objektu neaizskaramību uz valsts robežas, pierobežā, iekšējos ūdeņos, jūras piekrastē un robežšķērsošanas vietās.

(3) Robežapsardzības sistēmu nosaka šis likums, citi normatīvie akti un Latvijas Republikai saistošie starptautiskie līgumi.

(4) Robežapsardzības sistēmas uzturēšanā atbilstoši kompetencei ir iesaistītas valsts pārvaldes iestādes un to rīcībā esošie resursi.

7.pants. Latvijas Republikas pilnvarotie robežas pārstāvji

Lai īstenotu Latvijas Republikai paredzētās funkcijas, kas noteiktas saskaņā ar starptautiskajiem līgumiem, kuri noslēgti ar kaimiņvalstīm, Ministru kabinets darbībai konkrētos valsts robežas posmos no robežsargu vidus ieceļ Latvijas Republikas pilnvarotos robežas pārstāvjus un viņu vietniekus, ja to iecelšana ir paredzēta attiecīgajā starptautiskajā līgumā.

II nodaļa

Valsts robežas drošības nodrošināšana

8.pants. Valsts robežas drošība

(1) Valsts robežas drošība ir šajā likumā un citos normatīvajos aktos noteiktais pasākumu kopums valsts robežas neaizskaramības garantēšanai un valsts apdraudējuma novēršanai.

(2) Minētajos pasākumos ietilpst arī konsulāro amatpersonu un lekslietu ministrijas specializēto atašeju (sarku virsnieku) aktivitātes ārzemēs, valsts pārvaldes iestāžu starptautiskā sadarbība, pilnvaroto robežas pārstāvju sadarbība, ikdienā savstarpēji koordinēta kompetento iestāžu un tiesībsargsardzības iestāžu darbība uz valsts robežas un valsts iekšienē.

(3) Gar valsts sauszemes robežu izveido valsts robežas joslu, bet gar ārējo sauszemes robežu — arī pierobežas

joslū un pierobežu.

(03.12.2015. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 29.12.2015.)

9.pants. Valsts robežas režīms

(1) Lai nodrošinātu valsts robežas neaizskaramību uz sauszemes, jūrā un gaisa telpā, kontrolētu valsts robežas šķērsošanu un neļautu personām nelikumīgi šķērsot ārējo robežu, kā arī pārvietot mantas un preces pāri ārējai robežai ārpus noteiktajām robežšķērsošanas vietām, nosaka valsts robežas režīmu.

(2) Valsts robežas režīms ietver:

- 1) kārtību, kādā personas šķērso valsts robežu, kā arī kārtību, kādā mantas un preces pārvieto pāri valsts robežai;
- 2) kārtību, kādā sauszemes transportlīdzekļi un dzelzceļa transports šķērso valsts robežu;
- 3) kārtību, kādā gaisa kuģi šķērso valsts robežu gaisa telpā;
- 4) kārtību, kādā kuģošanas līdzekļi šķērso valsts robežu, kā arī ienāk un uzturas teritoriālajā jūrā, iekšējos ūdeņos un ostās.

9.¹ pants. Robežapsardzības informācijas sistēma

(1) Valsts robežsardze valsts robežas režīma nodrošināšanai organizē Robežapsardzības informācijas sistēmu un vada tās darbību. Robežapsardzības informācijas sistēmā reģistrē informāciju par:

- 1) notikumiem, kas saistīti ar valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu, valsts robežas joslas, pierobežas joslas, pierobežas režīma vai robežšķērsošanas vietās noteikto prasību neievērošanu, mantu un preču nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai, kā arī šajos notikumos iesaistītajām personām;
- 2) Valsts robežsardzē reģistrētajiem kuģošanas līdzekļiem un transportlīdzekļiem, kas tiek izmantoti iekšējos ūdeņos, pa kuriem noteikta ārējā robeža;
- 3) personām, kurām izsniegtas, anulētas vai atteiktas speciālās caurlaides.

(2) Ministru kabinets nosaka Robežapsardzības informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjomu un glabāšanas termiņus, kā arī valsts pārvaldes iestādes, kurām piešķirama piekļuve šai informācijai.

(16.02.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.03.2012. Pants stājas spēkā 01.09.2012. Sk. Pārejas noteikumu 3.punktu)

9.² pants. Eiropas Robežu uzraudzības sistēma (EUROSUR)

Valsts robežsardze pilda Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 22.oktobra regulā Nr. 1052/2013, ar ko izveido Eiropas Robežu uzraudzības sistēmu (EUROSUR) noteiktās valsts koordinācijas centra funkcijas.

(03.12.2015. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 29.12.2015.)

10.pants. Valsts robežas šķērsošana

(1) Valsts robežu šķērso pa sauszemi, iekšējiem ūdeņiem, jūru vai gaisa telpu.

(2) Personas ārējo sauszemes robežu šķērso, kā arī mantas un preces pārvieto pāri ārējai sauszemes robežai pa autoceļu (ja ārējā robeža ir noteikta pa upi, — tad pa pārceltuvi) vai dzelzceļu (izmantojot dzelzceļa transportu), uz kura ir izveidota robežšķērsošanas vieta.

(3) Iekšējo robežu šķērso jebkurā vietā.

(4) Personas valsts robežu šķērso ar derīgiem ceļošanas dokumentiem un citiem dokumentiem, kuru

nepieciešamība noteikta normatīvajos aktos, kas regulē personu ieceļošanas, uzturēšanās, izceļošanas vai ceļošanas tranzītā kārtību.

(5) Kārtību, kādā bērni šķērso valsts robežu, nosaka Ministru kabinets.

(6) Cilvēku meklēšanas un glābšanas operācijas laikā šīs operācijas vadītājs ir tiesīgs pieņemt lēmumu par valsts robežas šķērsošanu ārpus robežšķērsošanas vietas, lai nogādātu izglābtās personas ārstniecības iestādē, ja pastāv reāli draudi izglābto personu dzīvībai vai veselībai, vienlaikus informējot Valsts robežsardzi par ārstniecības iestādi, uz kuru personas nogādātas, nogādāto personu skaitu un personas datiem, ja tādi ir pieejami. Valsts robežsardze organizē robežpārbaudi ārstniecības iestādē, kurā persona nogādāta.

(6¹) Personas, kuras ietilpst Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) dalībvalsts spēkos (Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalstu līguma par to bruņoto spēku statusu I panta "a" punkta izpratnē) un ierodas Latvijas Republikā, lai piedalītos Nacionālo bruņoto spēku un ārvalstu bruņoto spēku plānotajās kopējās mācībās, atsevišķos gadījumos pēc Valsts robežsardzes atļaujas saņemšanas var šķērsot ārējo robežu ārpus robežšķērsošanas vietas. Par nepieciešamību šķērsot ārējo robežu ārpus robežšķērsošanas vietas Nacionālie bruņotie spēki rakstveidā informē Valsts robežsardzi, saskaņojot robežas šķērsošanas, kā arī robežpārbaudes vietu un laiku vismaz divas nedēļas pirms šo mācību uzsākšanas.

(7) Gaisa kuģi valsts robežu šķērso normatīvajos aktos par gaisa telpas izmantošanu noteiktajā kārtībā.

(8) Kuģošanas līdzekļi valsts robežu, kas noteikta Baltijas jūrā un Baltijas jūras Rīgas jūras līcī, šķērso jebkurā vietā, ja nav noteikts citādi.

(9) Ārvalstu kuģošanas līdzekļiem ir tiesības šķērsot valsts robežu un ienākt teritoriālajā jūrā, ievērojot miermīlīgas caurbraukšanas principu atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada 10.decembra Jūras tiesību konvencijai.

(10) Personas ārējo robežu robežšķērsošanas vietās šķērso rindas kārtībā. Šķērsot ārējo robežu robežšķērsošanas vietās ārpus kārtas drīkst:

1) cietušās vai saslimušās personas, kurām nepieciešama neatliekamā medicīniskā palīdzība vai kuras pavada ārstniecības personas;

2) personas ar diplomātiskajām, Eiropas Komisijas vai Apvienoto Nāciju Organizācijas pasēm;

3) kājāmgājēji, izņemot robežšķērsošanas vietas, kas izveidotas ostās un lidostās;

4) personas, kuras šķērso valsts robežu ar regulāro starptautisko maršrutu autobusiem, operatīvajiem transportlīdzekļiem, transportlīdzekļiem ar diplomātiskajiem reģistrācijas numuriem, kā arī ar zirgu pajūgiem vai velotransportu;

5) valsts un pašvaldību iestāžu oficiālās delegācijas, kā arī organizētas bērnu un tūristu grupas, ja vismaz 24 stundas pirms plānotā ārējās robežas šķērsošanas laika Valsts robežsardze ir rakstveidā informēta par to un ārējās robežas šķērsošanai paredzēto robežšķērsošanas vietu, kā arī saņēmusi personu sarakstu, kurā norādīts robežu šķērsojošo personu vārds, uzvārds, personas kods, ceļošanas dokumenta veids un numurs;

6) personas, kas ar transportlīdzekļiem pārvadā kravas, kuru neto svaru vairāk nekā par 50 procentiem no kopējās kravas neto svara veido ārpus kārtas transportējamo preču sarakstā iekļautās preces. Ārpus kārtas transportējamo preču sarakstu, atbilstoši kuram ārējo robežu robežšķērsošanas vietās ārpus kārtas šķērso ātri bojājošās preces, kuras tiek transportētas saskaņā ar Latvijas Republikai saistošo 1970.gada 1.septembra Nolīgumu par ātri bojājošos pārtikas produktu starptautiskajiem pārvadājumiem un par speciālām iekārtām, kas izmantojamas šajos pārvadājumos (ATP), kā arī citas preces, kurām to īpašību dēļ nepieciešams ārējo robežu šķērsot ārpus kārtas, nosaka Ministru kabinets;

6¹) personas, kas ar transportlīdzekļiem robežšķērsošanas vietās uz autoceļiem izved kravas, kuru sastāvu pilnībā veido preces, kuru nosūtītājs atbilstoši tieši piemērojamiem Eiropas Savienības tiesību aktiem muitas jomā ir atzītā komersanta (AEO) sertifikāta turētājs, ja pārvadātājs vienlaikus ir minētā sertifikāta turētājs;

7) cilvēku meklēšanas un glābšanas operāciju laikā izglābtās personas;

8) citas personas gadījumos, kas paredzēti starptautiskajos līgumos.

(11) Izņēmuma gadījumos, ja tas atbilst starptautisko tiesību normām, Latvijas valsts interesēm vai ir saistīts ar nepārvaramu varu vai humāniem apsvērumiem, ārpus kārtas šķērsot ārējo robežu robežšķērsošanas vietās drīkst citas šā panta desmitajā daļā neminētās personas, ja ir saņemta Valsts robežsardzes priekšnieka vai viņa pilnvarotās amatpersonas atļauja.

(12) Robežšķērsošanas vietas nosaka Ministru kabinets.

(13) Valsts robežsardze informāciju par ārējo robežu šķērsojošajām personām un to ceļošanas dokumentiem, kā arī transportlīdzekļiem, kurus personas vada, šķērsojot Latvijas Republikas ārējo robežu, un šo transportlīdzekļu dokumentiem reģistrē valsts informācijas sistēmā. Minētajā sistēmā iekļaujamās informācijas apjomu, tās izmantošanas kārtību un glabāšanas termiņus nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2012., 03.12.2015., 22.03.2018. un 21.11.2019. likumu, kas stājas spēkā 24.12.2019.)

10.¹ pants. Reģistrēšanās ārējās sauszemes robežas šķērsošanai

(1) Lai izceļotu ar kravas transportlīdzekli, kura pilna masa pārsniedz 3500 kilogramus, šķērsojot ārējo sauszemes robežu Ministru kabineta noteiktajās robežšķērsošanas vietās, šis transportlīdzeklis tiek reģistrēts rindā (turpmāk — ārējās sauszemes robežas rinda).

(2) *(Izslēgta ar 30.05.2013. likumu)*

(3) Transportlīdzekļu reģistrāciju rindā Ministru kabineta noteiktajās robežšķērsošanas vietās veic Valsts robežsardze.

(4) Kārtību, kādā transportlīdzekļi tiek reģistrēti rindā un šķērso ārējo sauszemes robežu, nosaka Ministru kabinets.

(16.02.2012. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2013.)

11.pants. Ārējās robežas šķērsošanas nosacījumi kuģošanas līdzekļiem

(1) Kuģošanas līdzekļiem, kas šķērso ārējo robežu, lai ienāktu Latvijas Republikas ostā, jāierodas ostā, kurā ir robežšķērsošanas vieta, izņemot gadījumus, kas paredzēti Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta regulas Nr. 2016/399 VI pielikuma 3.2.4., 3.2.5. un 3.2.7. punktā.

(2) Kuģošanas līdzekļi pēc ārējās robežas šķērsošanas ceļā uz robežšķērsošanas vietu un atpakaļ ievēro miermīlīgas caurbraukšanas principu atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982.gada 10.decembra Jūras tiesību konvencijai.

(3) Kārtību, kādā ārvalstu karakuģi ienāk un uzturas teritoriālajā jūrā, iekšējos ūdeņos un ostās, kā arī iziet no teritoriālās jūras, iekšējiem ūdeņiem un ostām, nosaka Ministru kabinets.

(4) Latvijas Republikas karakuģi un to apkalpes locekļi nav pakļauti robežpārbaudei, un uz tiem nav attiecināmi šajā pantā minētie nosacījumi. Ja uz Latvijas Republikas karakuģa, tam izejot no Latvijas Republikas ostas vai ienākot ostā, atrodas personas, kuras nepieder pie Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku personāla un kurām nepieciešams veikt robežpārbaudi, Latvijas Republikas Nacionālie bruņotie spēki informē Valsts robežsardzi par robežpārbaudes nepieciešamību un saskaņo tās vietu un laiku.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.03.2018. likumu, kas stājas spēkā 16.04.2018.)

12.pants. Lidojumi starp dalībvalstīm un trešajām valstīm

(1) Ja gaisa kuģis veic lidojumu starp dalībvalsti un trešo valsti, tad gaisa kuģa izlidošana no Latvijas Republikas un nosēšanās pēc ielidošanas Latvijā ir atļauta tikai starptautiskajiem lidojumiem paredzētajās lidostās un lidlaukos, kuros ir robežšķērsošanas vietas.

(2) Planieriem, helikopteriem, dirižabļiem, ultravieglajiem un maza lidojuma rādiusa gaisa kuģiem, kas veic lidojumu starp Latviju un trešo valsti, atļauts nosēties un pacelties sertificētos lidlaukos, kas nav minēti šā panta pirmajā daļā, aviācijas skates, kā arī valsts pārvaldes iestādes rīkotā pasākuma ietvaros. Šādā gadījumā valsts robežu atļauts šķērsot ar personīgajā bagāžā esošajām mantām un precēm, kurām saskaņā ar Padomes 2009.gada 16.novembra regulas Nr. 1186/2009, ar kuru izveido Kopienas sistēmu atbrīvojumiem no muitas nodokļiem, X nodaļas

nosacījumiem ir piemērojams atbrīvojums no muitas nodokļa samaksas. Šīs prasības izpildi kontrolē Valsts robežsardze. Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā organizējamās minēto gaisa kuģu un tajos esošo personu pārbaudes, lai konstatētu valsts robežas šķērsošanas faktu.

(3) Gaisa kuģis, kas piedalās katastrofu novēršanas, pārvarēšanas vai to radīto seku likvidācijas darbos, var nosēsties ārpus robežšķērsošanas vietām, ja to paredz Ārlietu ministrijas izsniegtā lidojuma atļauja.

(4) Ja ir nepieciešama piespiedu nosēšanās (notikusi avārija), gaisa kuģim atļauts nosēsties lidostā vai lidlaukā, kurā nav robežšķērsošanas vietas, vai citā piemērotā nosēšanās vietā.

(5) Ja tiek veikta piespiedu nosēdināšana, gaisa kuģi atļauts nosēdināt lidostā vai lidlaukā, kurā nav robežšķērsošanas vietas, vai citā nosēdināšanai piemērotā vietā.

(6) Šā panta trešajā, ceturtajā un piektajā daļā minētajos gadījumos valsts robežas šķērsošanas fakta konstatēšanai nepieciešamās pārbaudes organizē gaisa kuģa nosēšanās vai nosēdināšanas vietā.

(7) Latvijas Republikas militārās aviācijas gaisa kuģi un to apkalpes locekļi nav pakļauti robežpārbaudei, un uz tiem nav attiecināmi šā panta nosacījumi. Ja uz Latvijas Republikas militārās aviācijas gaisa kuģa, tam paceļoties vai nosēžoties Latvijā, atrodas personas, kuras nepieder pie Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku personāla un kurām nepieciešams veikt robežpārbaudi, Latvijas Republikas Nacionālie bruņotie spēki informē Valsts robežsardzi par robežpārbaudes nepieciešamību un saskaņo tās vietu un laiku.

(16.02.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.03.2012.)

III nodaļa

Valsts robežas joslas, pierobežas joslas un pierobežas režīms

13.pants. Valsts robežas joslas noteikšana

(1) Lai iezīmētu valsts sauszemes robežas atrašanos dabā visā tās garumā, kā arī radītu robežapsardzības sistēmas pastāvēšanai nepieciešamos apstākļus pie ārējās robežas, Ministru kabinets nosaka noteikta platuma valsts robežas joslu. Valsts robežas joslas platums nedrīkst būt šaurāks par Latvijas Republikas noslēgtajos starptautiskajos līgumos noteikto valsts robežas joslas platumu.

(2) Ja valsts robeža noteikta pa upes (izņemot upi, kura atrodas uz iekšējās robežas, un Daugavu), strauta vai kanāla vidū, valsts robežas josla nosakāma no ūdenstece krotas vai krasta līnijas. Zemes un ūdens virsmas platība starp ūdenstece krotas vai krasta līniju un valsts robežu papildus iekļaujama valsts robežas joslā.

(3) Valsts robežas joslas uzmērīšanu un iezīmēšanu apvidū veic valsts sauszemes robežas ierīkošanas ietvaros, ievērojot valsts robežas joslas platumam noteikto attālumu no ierīkotās valsts sauszemes robežas līnijas vai šā panta otrajā daļā noteiktajā gadījumā — no krotas vai krasta līnijas.

(3¹) Valsts robežas joslas iekārtošanas un uzturēšanas prasības nosaka Ministru kabinets.

(4) Valstij ir ekskluzīvas īpašuma tiesības uz zemi valsts robežas joslā. Privātpersonu īpašumā esošā zeme valsts robežas joslā ir atsavināma uz vienošanās pamata, bet, ja tādas nav, — atbilstoši Sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas likumam.

(5) Valsts robežas joslā, kas noteikta gar ārējo robežu, ir spēkā valsts robežas joslas režīms.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 03.12.2015. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 27.01.2017.)

14.pants. Valsts robežas joslas režīms

Personu uzturēšanās valsts robežas joslā ir aizliegta, izņemot gadījumus, kad tā saistīta ar:

1) robežuzraudzību;

2) valsts sauszemes robežas, tās nostiprinājuma būvju un elementu un valsts robežas joslas uzturēšanas un atjaunošanas darbiem, kas ir saskaņoti ar Valsts robežsardzi;

3) valsts robežu šķērsojošo komunikāciju (piemēram, cauruļvadu, sakaru līniju, elektrolīniju), autoceļu un dzelzceļu uzturēšanas darbiem, kas ir saskaņoti ar Valsts robežsardzi;

4) ģeodēzijas un kartogrāfijas darbiem, kas ir saskaņoti ar Valsts robežsardzi;

5) katastrofu seku likvidācijas darbiem, par ko ir informēta Valsts robežsardze.

15.pants. Pierobežas joslas noteikšana

(1) Lai nodrošinātu Latvijas Republikas teritorijas apsardzībai un robežapsardzības sistēmas pastāvēšanai nepieciešamos apstākļus, kā arī robežuzraudzību ārējai sauszemes robežai piegulošajā teritorijā, Ministru kabinets nosaka pierobežas joslu, ne platāku par diviem kilometriem, sākot no valsts robežas.

(2) Pierobežas joslas sastāvdaļa ir valsts robežas josla.

16.pants. Pierobežas joslas režīms

(1) *(Izslēgta ar 03.12.2015. likumu)*

(2) Pierobežas joslā ir aizliegts izvietot brīvības atņemšanas iestādes un psihiatriskā profila ārstniecības iestādes.

(3) Publiskus pasākumus pierobežas joslā organizē saskaņā ar publisku izklaides un svētku pasākumu organizēšanas kārtību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem.

(4) Medības pierobežas joslā organizē saskaņā ar medību organizēšanas kārtību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem.

(5) *(Izslēgta ar 16.02.2012. likumu)*

(6) Pierobežas joslā plānotos šaušanas, spridzināšanas vai pirotehniskos darbus to organizatori rakstveidā saskaņo ar attiecīgo Valsts robežsardzes teritoriālo struktūrvienību vismaz divas nedēļas pirms šo darbu uzsākšanas. Saskaņošana ar Valsts robežsardzi neatbrīvo no pienākuma saņemt atļauju minēto darbību veikšanai citos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(7) Pierobežas joslā aizliegta tādu būvju, iežogojumu, uzbērumu, grāvju, sakaru torņu vai citādu objektu izveidošana, kā arī meliorācijas un irigācijas darbi, kas traucē robežuzraudzību, robežkontrolē iesaistīto kompetento iestāžu amatpersonu un transportlīdzekļu pārvietošanos, valsts robežas uzturēšanu vai piekļūšanu robežkontroles objektiem.

(8) Lai nepieļautu nelikumīgu ārējās robežas šķērsošanu, Valsts robežsardze pierobežas joslā var slēgt lauku vai meža ceļus, stigas, pārejas vietas un tiltus, kas iet pāri ārējai robežai, vai izveidot uz tiem šķēršļus un uzstādīt informatīvas zīmes, darot to zināmu vietējai pašvaldībai un zemes īpašniekiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2012. un 03.12.2015. likumu, kas stājas spēkā 29.12.2015.)

17.pants. Kuģošanas līdzekļu un transportlīdzekļu izmantošana, zveja, makšķerēšana, peldēšanās un citas darbības iekšējos ūdeņos, pa kuriem noteikta ārējā robeža

(1) Kuģošanas līdzekļu un transportlīdzekļu izmantošana, zveja, makšķerēšana, peldēšanās un citas darbības iekšējos ūdeņos, pa kuriem noteikta ārējā robeža, atļautas tikai laikposmā no saullēkta līdz saulrietam.

(2) Iekšējos ūdeņos, pa kuriem noteikta ārējā robeža, atļauta tikai tādu kuģošanas līdzekļu un transportlīdzekļu izmantošana, kas ir reģistrēti valsts reģistros normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā vai Valsts robežsardzē (kuģošanas līdzekļi un transportlīdzekļi, kas nav pakļauti obligātai reģistrācijai valsts reģistros).

(3) Kārtību, kādā Valsts robežsardze reģistrē kuģošanas līdzekļus un transportlīdzekļus, kas tiek izmantoti iekšējos ūdeņos, pa kuriem noteikta ārējā robeža, nosaka Ministru kabinets.

18.pants. Speciālās caurlaides

(1) Personām no 15 gadu vecuma, uzturoties pierobežas joslā, nepieciešama Valsts robežsardzes izsniegta speciālā caurlaide, izņemot gadījumus, kad:

- 1) persona, kas ir deklarējusi dzīvesvietu pierobežas joslā, uzturas attiecīgā novada (pilsētas) vai blakus esošā novada (pilsētas) pierobežas joslā;
- 2) persona pārvietojas pa valsts autoceļu, kas šķērso pierobežas joslu;
- 3) valsts pārvaldes iestādes vai pašvaldības amatpersona (darbinieks) pilda dienesta (amata) pienākumus pierobežas joslā un var uzrādīt dienesta apliecību, ja tā paredzēta attiecīgās iestādes darbību reglamentējošos normatīvajos aktos;
- 4) persona var uzrādīt Latvijas Republikas izdotu vietējās pierobežas satiksmes atļauju.

(2) Valsts robežsardze personām izsniedz šādas speciālās caurlaides:

- 1) pastāvīgās caurlaides;
- 2) terminētās caurlaides.

(3) Pastāvīgo caurlaidi izsniedz personai, kurai pierobežas joslā pieder nekustamais īpašums.

(4) Terminēto caurlaidi izsniedz personai, kura vēlas uzturēties pierobežas joslā. Terminēto caurlaidi izsniedz uz laiku, kuru nepieciešams uzturēties pierobežas joslā, bet ne ilgāk kā uz vienu gadu. Komersants ir tiesīgs iesniegt iesniegumu par terminētās caurlaides izsniegšanu darbiniekiem un personām, ar kurām noslēgts uzņēmuma līgums, ja to uzturēšanās pierobežas joslā ir saistīta ar darba pienākumu veikšanu.

(5) Valsts robežsardzes amatpersona, kas ir tiesīga pieņemt lēmumu par speciālās caurlaides izsniegšanu, ir tiesīga arī atteikt terminētās caurlaides izsniegšanu vai izsniegt to uz īsāku laiku, nekā norādīts iesniegumā par terminētās caurlaides izsniegšanu, šādos gadījumos:

- 1) attiecīgajā pierobežas joslā ir noteikta pastiprināta robežkontrole;
- 2) attiecīgajā pierobežas joslā ir izsludināta ārkārtējā situācija vai izņēmuma stāvoklis;
- 3) persona, kas pieprasa speciālo caurlaidi, ar spēkā stājušos nolēmumu ir atzīta par vainīgu tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas saistīts ar cilvēku tirdzniecību, terorismu, spiegošanu, personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai, kontrabandu, nelikumīgām darbībām ar narkotiskajām vai psihotropajām vielām, ieročiem, sprāgstvielām, spridzināšanas ietaisēm vai radioaktīvajām vielām, kā arī ar nelikumīgu valsts robežas šķērsošanu;
- 4) konstatēts, ka iesniegumā terminētās caurlaides saņemšanai norādītie iemesli vai pieprasītais termiņš neatbilst personas uzturēšanās pierobežas joslā faktiskajiem apstākļiem;
- 5) persona, kas pieprasa speciālo caurlaidi, ir administratīvi sodīta par kontrabandu vai ar akcīzes nodokli apliekamo preču aprītes noteikumu pārkāpumiem;
- 6) Valsts robežsardzei ir informācija, kas dod pamatu uzskatīt, ka persona apdraud sabiedrisko kārtību vai valsts drošību.

(6) Valsts robežsardzes amatpersona, kas ir tiesīga pieņemt lēmumu par speciālās caurlaides izsniegšanu, var anulēt terminēto caurlaidi, ja ir konstatēti šā panta piektās daļas 3., 4., 5. un 6.punktā minētie apstākļi.

(7) Speciālo caurlaižu izsniegšanas un anulēšanas kārtību un šo caurlaižu paraugus nosaka Ministru kabinets.

(8) Personai, kurai anulē terminēto caurlaidi, ir pienākums atstāt pierobežas joslu 24 stundu laikā pēc lēmuma paziņošanas. Lēmuma par terminētās caurlaides anulēšanu apstrīdēšana vai pārsūdzēšana neaptur tā izpildi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2012. un 03.12.2015. likumu, kas stājas spēkā 29.12.2015.)

19.pants. Pierobežas noteikšana

(1) Lai radītu tādus apstākļus, kas neļautu personām nelikumīgi jebkurā veidā un ar jebkādiem līdzekļiem šķērsot ārējo robežu, kā arī pārvietot mantas un preces pāri ārējai sauszemes robežai ārpus noteiktajām robežšķērsošanas vietām, un lai apkarotu pārrobežu noziedzību, Ministru kabinets gar ārējo sauszemes robežu nosaka pierobežu, ne šaurāku par 30 kilometriem, sākot no valsts robežas.

(2) Pierobežas sastāvdaļas ir pierobežas josla un valsts robežas josla.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2012. likumu, kas stājas spēkā 21.03.2012.)

20.pants. Pierobežas režīms

(1) Personai, uzturoties pierobežā, ir pienākums glabāt pie sevis un pēc Valsts robežsardzes amatpersonas pieprasījuma uzrādīt dokumentu (dokumentus), kas apliecina personas identitāti un tiesības uzturēties Latvijas Republikā. Minētais nosacījums neattiecas uz personu, kas ir valsts pārvaldes iestādes vai pašvaldības amatpersona (darbinieks) un, pildot dienesta (amata) pienākumus pierobežā, var uzrādīt dienesta (darba) apliecību, kas paredzēta attiecīgās iestādes darbību reglamentējošos normatīvajos aktos.

(2) Par pierobežā plānotiem Nacionālo bruņoto spēku vienību vai tiesībaizsardzības iestāžu vienību manevriem vai mācībām, kurās paredzēts izmantot ieročus, militāro vai cita veida speciālo tehniku vai kuģošanas līdzekļus, minēto manevru vai mācību organizators rakstveidā informē Valsts robežsardzi vismaz divas nedēļas pirms šo manevru vai mācību uzsākšanas.

(3) Valsts robežsardze ir tiesīga aizliegt vai pārtraukt šā panta otrajā daļā minētos manevrus vai mācības, ja attiecīgajā pierobežas joslā vai ārējai robežai piegulošajā kaimiņvalsts teritorijā:

1) noteikta pastiprināta robežkontrole;

2) izsludināta ārkārtējā situācija vai izņēmuma stāvoklis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2012. likumu, kas stājas spēkā 21.03.2012.)

21.pants. Pierobežas, pierobežas joslas un valsts robežas joslas iezīmēšana

Pierobežu, pierobežas joslu un valsts robežas joslu dabā iezīmē ar norādījuma zīmēm un informatīvām norādēm. Norādījuma zīmju un informatīvo norāžu paraugus un uzstādīšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

IV nodaļa

Robežkontroles organizēšana robežšķērsošanas vietās un uz valsts robežas

22.pants. Pārbaudes robežšķērsošanas vietā

(1) Personas, kas šķērso ārējo robežu, lai ieceļotu Latvijas Republikā vai izceļotu no tās, kā arī mantas un preces, ko pārvieto pāri ārējai robežai pa sauszemi, ar gaisa kuģi vai kuģošanas līdzekli, lai ievestu Latvijas Republikā vai izvestu no tās, ir pakļautas pārbaudēm robežšķērsošanas vietās. Šo pārbaūžu mērķis ir apstiprināt ārējās robežas šķērsošanas faktu un to, ka personas Latvijas Republikā uzturas, kā arī mantas un preces tiek ievestas Latvijas Republikā vai izvestas no tās likumīgi.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētie nosacījumi nav attiecināmi uz Latvijas Republikā ieceļošām un no tās izceļošām personām, kuras ceļojuma laikā uzturas tikai saskaņā ar 1944.gada 7.decembra Konvencijas par starptautisko civilo aviāciju nosacījumiem Latvijas Republikas teritorijā izveidotajā starptautiskās lidostas tranzīta zonā. Tomēr tas neierobežo kompetento iestāžu tiesības veikt pārbaudes, kas ir nepieciešamas valsts drošības apsvērumu dēļ, kā arī nelikumīgas imigrācijas novēršanai.

(3) Kompetentās iestādes robežšķērsošanas vietā veic nepieciešamās pārbaudes, lai konstatētu, vai personas izpilda šā likuma un citu normatīvo aktu noteikumus par ārējās robežas šķērsošanu, kā arī mantu, preču un kuģošanas līdzekļu pārvietošanu pāri ārējai robežai. Gaisa kuģu pārbaudi veic gadījumos, kad tā ir nepieciešama valsts drošības apsvērumu dēļ, kā arī nelikumīgas imigrācijas novēršanai.

(4) Pārbaudes robežšķērsošanas vietā ir šādas: robežpārbaude, ko veic Valsts robežsardzes amatpersonas;

muitas kontrole, ko veic muitas iestādes amatpersonas; veterinārā, fitosanitārā, pārtikas nekaitīguma, nepārtikas preču drošuma, kvalitātes un klasifikācijas kontrole, ko veic Pārtikas un veterinārā dienesta amatpersonas, kā arī radiometriskā kontrole, ko veic normatīvajos aktos noteiktās valsts pārvaldes iestāžu amatpersonas.

(5) Pārbaudes laikā kompetento iestāžu amatpersonas drīkst ierobežot un, ja nepieciešams, arī aizliegt personu izkāpšanu no transportlīdzekļa, gaisa kuģa vai kuģošanas līdzekļa un iekāpšanu tajā, kā arī pieprasīt, lai personas izkāpj no transportlīdzekļa, gaisa kuģa vai kuģošanas līdzekļa.

(6) Kompetentās iestādes savu funkciju un uzdevumu nodrošināšanai izstrādā un apstiprina pārbaūžu tehnoloģiju, kurā iekļauj pārbaūžu veikšanas vietu shematisko attēlojumu un veicamo darbību aprakstu un secību. Pārbaūžu tehnoloģiju saskaņo ar attiecīgās robežšķērsosanas vietas lidostas administrāciju, lidlauka īpašnieku vai ekspluatantu, ostas pārvaldi, ostas iekārtas īpašnieku vai pārvaldnieku vai dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju.

(7) Robežšķērsosanas vietas, kurās veic robežpārbaudi, muitas kontroli, veterināro, fitosanitāro, pārtikas nekaitīguma, nepārtikas preču drošuma, kvalitātes un klasifikācijas kontroli un radiometrisko kontroli, kā arī šo pārbaūžu veikšanas laiku nosaka Ministru kabinets.

(8) Formalitātes, kas saistītas ar kuģošanas līdzekļu ieiešanu ostā un iziešanu no tās, nosaka Ministru kabinets.

(9) Robežšķērsosanas vietās, kur muitas kontrole nav paredzēta, valsts robežu atļauts šķērsot ar personīgajā bagāžā esošajām mantām un precēm, transportlīdzekļos un īpašos konteineros esošo degvielu un smērvielām, kurām saskaņā ar Padomes 2009.gada 16.novembra regulas Nr. 1186/2009, ar kuru izveido Kopienas sistēmu atbrīvojumiem no muitas nodokļiem, X un XXVIII nodaļas nosacījumiem ir piemērojams atbrīvojums no muitas nodokļa samaksas. Šīs prasības izpildi kontrolē Valsts robežsardze.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.02.2012. likumu, kas stājas spēkā 21.03.2012.)

23.pants. Kompetento iestāžu nodrošināšana ar pārbaūžu veikšanai piemērotām vietām vai telpām

Ostās, lidostās un lidlaukos, kuros ir izveidotas robežšķērsosanas vietas, ostas pārvalde, lidostas vai lidlauka īpašnieks vai ekspluatants bez atlīdzības nodrošina kompetentās iestādes ar pārbaūžu veikšanai piemērotām un ar nepieciešamajām komunikācijām aprīkotām vietām vai telpām.

24.pants. Vietējā pierobežas satiksme

(1) Ministru kabinets nosaka robežšķērsosanas vietas, kurās ārējā robeža tiek šķērsota, pamatojoties uz Latvijas Republikas un kaimiņvalsts līgumā noteikto īpašo ārējās robežas šķērsosanas kārtību (turpmāk — vietējā pierobežas satiksme).

(2) Robežšķērsosanas vietās, kas paredzētas tikai vietējai pierobežas satiksmei, pārbaudes veic Valsts robežsardze.

25.pants. Kustības organizēšana robežšķērsosanas vietā

(1) Robežšķērsosanas vietas apzīmē ar norādījuma zīmēm un, ja nepieciešams, iežogo. Iekļūšana robežšķērsosanas vietā un izkļūšana no tās ir atļauta tikai pa šim nolūkam paredzētiem un ar informatīvām norādēm apzīmētiem ceļiem un ejām.

(2) Personu un transportlīdzekļu kustība, mantu un preču pārvietošana robežšķērsosanas vietā notiek, ievērojot informatīvās norādes, kā arī kompetento iestāžu amatpersonu norādījumus.

(3) Ostās, lidostās un lidlaukos, kur ir izveidotas robežšķērsosanas vietas, nodrošina pārbaudēm pakļauto personu plūsmas nošķiršanu no to personu plūsmas, kuras nešķērso valsts robežu vai saskaņā ar starptautiskajiem līgumiem nav pakļautas pārbaudēm.

(4) Valsts robežsardze robežšķērsosanas vietās, kas izveidotas uz autoceļiem, atļauj personām, kuras šķērso ārējo sauszemes robežu, lai ieceļotu Latvijas Republikā vai izceļotu no tās, atstāt robežšķērsosanas vietas teritoriju, kā arī pārvietot preces un mantas, kuras tiek ievestas Latvijas Republikā vai izvestas no tās, pēc tam, kad ir saņemta informācija par to, ka kompetentās iestādes pabeigušas pārbaudi.

26.pants. Robežšķērsošanas vietas režīms

(1) Robežšķērsošanas vietās ir spēkā robežšķērsošanas vietas režīms, kas nosaka kārtību, kādā robežšķērsošanas vietā drīkst uzturēties un pārvietoties personas, kā arī kārtību, kādā kompetentās iestādes veic darbības, kas saistītas ar personu laišanu, kā arī mantu un preču pārvietošanu pāri ārējai robežai.

(2) Robežšķērsošanas vietas režīms ir attiecināms uz to jūras ostas, lidostas, lidlauka vai dzelzceļa stacijas teritorijas daļu, kurā tiek veikta robežpārbaude, bet uz autoceļiem izveidotajās robežšķērsošanas vietās — uz visu robežšķērsošanas vietu.

(3) Robežšķērsošanas vietas režīmu nosaka atbilstoši robežšķērsošanas vietas veidam. Atkarībā no robežšķērsošanas vietas ēkas, būves un teritorijas funkcionālās nozīmes robežšķērsošanas vietas režīms iedalāms šādi:

- 1) robežpārbaudes zonas režīms;
- 2) robežšķērsošanas vietas slēgtās teritorijas režīms;
- 3) robežšķērsošanas vietas atvērtās teritorijas režīms.

(4) Robežšķērsošanas vietas režīmu nodrošina robežkontrolē iesaistītās kompetentās iestādes, bet robežšķērsošanas vietas režīma nodrošināšanas kontroli robežšķērsošanas vietā organizē Valsts robežsardze.

(5) Robežšķērsošanas vietas režīma īpatnības atbilstoši robežšķērsošanas vietas ēkas, būves un teritorijas funkcionālajai nozīmei, kā arī kārtību, kādā robežšķērsošanas vietā veicamas nepieciešamās darbības, kas saistītas ar personu laišanu, kā arī mantu un preču pārvietošanu pāri ārējai robežai, nosaka Ministru kabinets.

27.pants. Personu tiesības un pienākumi, kā arī aizliegumi personām robežšķērsošanas vietā

(1) Personai robežšķērsošanas vietā ir tiesības saņemt šādu informāciju:

- 1) pārbaudi veicošās amatpersonas vārds, uzvārds un amats;
- 2) pārbaudes secība un kārtība.

(2) Personai, uzturoties robežšķērsošanas vietā, ir pienākums:

- 1) glabāt pie sevis personu apliecinošu dokumentu vai citu robežšķērsošanas vietas režīmu regulējošos normatīvajos aktos noteiktu dokumentu, kas nepieciešams, lai uzturētos robežšķērsošanas vietā, izņemot robežšķērsošanas vietas, kas izveidotas ostās, lidostās un dzelzceļa stacijās;
- 2) pēc kompetento iestāžu amatpersonu pieprasījuma uzrādīt pārbaudei personu apliecinošu dokumentu, kā arī citus robežšķērsošanas vietas režīmu regulējošos normatīvajos aktos noteiktos dokumentus, kas nepieciešami, lai uzturētos robežšķērsošanas vietā;
- 3) pēc kompetento iestāžu amatpersonu pieprasījuma uzrādīt pārbaudei tās valdījumā esošo transportlīdzekli, kuģošanas līdzekli, gaisa kuģi, mantas un preces un to pavaddokumentus, ja šādu dokumentu nepieciešamību nosaka normatīvie akti;
- 4) pēc kompetento iestāžu amatpersonu pieprasījuma sniegt mutvārdu un rakstveida paskaidrojumus par savu darbību robežšķērsošanas vietā;
- 5) informēt kompetento iestāžu amatpersonas par nepieciešamību ievest teritorijā, kurā noteikts robežšķērsošanas vietas režīms, ieročus, municiju, speciālos līdzekļus, sprāgstvielas, narkotiskās vai psihotropās vielas, radioaktīvās vielas, citus priekšmetus vai vielas, kuru pārvadāšanai nepieciešama īpaša atļauja;
- 6) informēt kompetento iestāžu amatpersonas par nepieciešamību veikt jebkāda veida darbību, kas var ietekmēt pārbaudes robežšķērsošanas vietā;
- 7) pārvietoties, ievērojot ceļa zīmes un informatīvās norādes, kā arī kompetento iestāžu amatpersonu

norādījumus;

8) izpildīt citas kompetento iestāžu amatpersonu likumīgās prasības.

(3) Personai, kas ierodas robežšķērsošanas vietā, lai šķērsotu ārējo robežu, pārbaudes laikā ir šādi pienākumi:

1) atbildēt uz kompetento iestāžu amatpersonu jautājumiem par sevi, brauciena mērķi un citiem apstākļiem, kas var apliecināt ārējās robežas šķērsošanas nosacījumu izpildi;

2) pēc kompetento iestāžu amatpersonu pieprasījuma uzrādīt pārbaudei derīgus ceļošanas dokumentus un citus dokumentus, kuru nepieciešamība noteikta normatīvajos aktos, kas regulē personu ieceļošanas, uzturēšanās, izceļošanas un ceļošanas tranzītā kārtību;

3) pēc kompetento iestāžu amatpersonu pieprasījuma uzrādīt pārbaudei savā valdījumā esošo transportlīdzekli, kuģošanas līdzekli, gaisa kuģi, mantas un preces un to pavaddokumentus, ja to nosaka normatīvie akti;

4) informēt kompetento iestāžu amatpersonas par savā rīcībā esošajiem (arī transportlīdzeklī esošajiem) ieročiem, munīciju, speciālajiem līdzekļiem, sprāgstvielām, narkotiskajām vai psihotropajām vielām, radioaktīvajām vielām vai citiem priekšmetiem vai vielām, kuru pārvadāšanai nepieciešama īpaša atļauja;

5) izpildīt citas kompetento iestāžu amatpersonu likumīgās prasības.

(4) Personai robežšķērsošanas vietā ir aizliegts:

1) veikt jebkādas darbības, kas var traucēt kompetento iestāžu amatpersonu dienesta pienākumu izpildi;

2) bez kompetentās iestādes amatpersonas atļaujas ienākt un uzturēties kompetento iestāžu dienesta telpās;

3) smēķēt ārpus speciāli noteiktām un apzīmētām vietām.

28.pants. Robežkontroles pagaidu atjaunošana uz iekšējās robežas

(1) Lēmumu par robežkontroles pagaidu atjaunošanu uz iekšējās robežas, robežkontroles pagaidu atjaunošanas termiņa pagarināšanu vai robežkontroles pagaidu atjaunošanas atcelšanu, ievērojot Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta regulas Nr. 2016/399 nosacījumus, pieņem Ministru kabinets.

(2) Īpaši steidzamos un pamatotos gadījumos lēmumu par robežkontroles pagaidu atjaunošanu uz iekšējās robežas pieņem iekšlietu ministrs, par to nekavējoties informējot Ministru kabinetu.

(3) Lēmumā par robežkontroles pagaidu atjaunošanu uz iekšējās robežas norāda:

1) robežkontroles atjaunošanas iemeslus;

2) robežkontroles atjaunošanas vietas;

3) robežkontroles apjomu;

4) robežkontroles atjaunošanas datumu un plānoto ilgumu.

(4) Ja tiek pieņemts lēmums par robežkontroles pagaidu atjaunošanu uz iekšējās robežas, uz robežkontroles atjaunošanas vietām neattiecina robežšķērsošanas vietas režīmu.

(5) Ar robežkontroles pagaidu atjaunošanu uz iekšējās robežas saistītās konsultācijas, informācijas sniegšanu un citus organizatoriskos pasākumus organizē un vada iekšlietu ministrija.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.03.2018. likumu, kas stājas spēkā 16.04.2018.)

29. pants. Tehnisko līdzekļu un dienesta suņu izmantošana robežkontrolē

(1) Valsts robezsardze savu funkciju nodrošināšanai izmanto robežpārbaudei un robežuzraudzībai nepieciešamos

tehniskos līdzekļus un dienesta suņus.

(1¹) Robežpārbaudes un robežuzraudzības tehnisko līdzekļu bojāšana, iznīcināšana, pārveidošana vai pārvietošana ir aizliegta. Uzbrukt dienesta sunim vai traucēt, kavēt vai atņemt iespēju dienesta sunim veikt tam uzdotās darbības ir aizliegts.

(2) Robežpārbaudei un robežuzraudzībai nepieciešamos tehniskos līdzekļus nosaka Ministru kabinets.

(3) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā iegūstama, glabājama un izmantojama no Valsts robežsardzes videoinformācijas fiksēšanas iekārtām iegūtā informācija.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.03.2018. likumu, kas stājas spēkā 16.04.2018.)

30.pants. Citu valstu amatpersonu iesaistīšana robežkontrolē

Ja nepieciešams, ievērojot Eiropas Savienības tiesību aktu, starptautisko līgumu un Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības, robežkontroles īstenošanā uz valsts robežas un robežšķērsošanas vietās var iesaistīt citu valstu amatpersonas.

V nodaļa Valsts pārvaldes iestāžu un citu institūciju pilnvaras

31.pants. Valsts pārvaldes iestāžu pilnvaras valsts robežas noteikšanā, ierīkošanā un uzturēšanā

(1) Ārlietu ministrija:

- 1) pamatojoties uz Saeimas vai Ministru kabineta lēmumu, risina starpvalstu sarunas par valsts robežas un robežšķērsošanas vietu noteikšanu vai atjaunošanu un valsts robežas režīma noteikšanu;
- 2) organizē un vada demarkācijas komisijas valsts robežas noteikšanas un atjaunošanas ietvaros;
- 3) regulē robežincidentus, kurus nav noregulējuši Latvijas Republikas pilnvarotie robežas pārstāvji.

(2) Aizsardzības ministrija:

- 1) atbilstoši kompetencei regulē ar valsts gaisa telpas režīma pārkāpšanu saistītos incidentus;
- 2) nodrošina valsts robežas uzmērīšanu — valsts robežlīnijas un valsts robežzīmju ģeodēzisko koordinātu noteikšanu un valsts demarkācijas karšu sastādīšanu.

(3) Iekšlietu ministrija:

- 1) organizē un nodrošina valsts sauszemes robežas iezīmēšanu dabā un nostiprināšanu, valsts robežas joslas, pierobežas joslas un pierobežas ierīkošanu, kā arī plāno un nodrošina valsts sauszemes robežas uzturēšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei;
- 2) nodrošina privāto īpašumu atsavināšanai nepieciešamo dokumentu sagatavošanu šajā likumā noteiktajos gadījumos un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- 3) atbilstoši kompetencei risina jautājumus par valsts robežas režīma ieviešanu;
- 4) atbilstoši kompetencei regulē ar valsts robežas režīma pārkāpšanu saistītos incidentus.

32.pants. Valsts pārvaldes iestāžu sadarbība

Kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes sadarbojas valsts robežas drošības jautājumos, nosaka Ministru kabinets.

33.pants. Nacionālo bruņoto spēku Gaisa spēku tiesības robežapsardzības sistēmas nodrošināšanā

Lai nodrošinātu valsts gaisa telpas suverenitāti un neaizskaramību, Nacionālo bruņoto spēku Gaisa spēkiem ir tiesības:

- 1) iesaistīt valsts gaisa telpā radušās situācijas noskaidrošanā un gaisa kuģu identificēšanā kompetentās iestādes, citas valsts un Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) institūcijas;
- 2) aizliegt vai ierobežot gaisa kuģu lidojumus atsevišķos valsts gaisa telpas rajonos, ja rodas draudi, ka valsts robeža varētu tikt nelikumīgi šķērsota pa gaisa telpu;
- 3) pieprasīt, lai valsts robežu nelikumīgi šķērsojošā gaisa kuģa apkalpe nosēdina gaisa kuģi Latvijas Republikas teritorijā valsts robežas nelikumīgās šķērsošanas apstākļu un iemeslu noskaidrošanai;
- 4) veikt valsts robežu nelikumīgi šķērsojošā gaisa kuģa pārtveršanu, novirzīšanu uz valsti, no kuras tas ielidojis, pavadīšanu vai piespiedu nosēdināšanu.

34.pants. Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) tiesības robežapsardzības sistēmas nodrošināšanā

Lai nodrošinātu Latvijas Republikas gaisa telpas suverenitāti un neaizskaramību, Ziemeļatlantijas līguma organizācijai (NATO) ir tiesības veikt Latvijas Republikas gaisa telpas kontroli un apsardzību.

35.pants. Pašvaldību atbalsts robežapsardzības sistēmas nodrošināšanā iesaistītajām valsts pārvaldes iestādēm

Pašvaldības atbilstoši savai kompetencei sniedz atbalstu robežapsardzības sistēmas nodrošināšanā iesaistītajām valsts pārvaldes iestādēm.

VI nodaļa

Administratīvie pārkāpumi valsts robežas drošības jomā un kompetence administratīvo pārkāpumu procesā

(Nodaļa stājas spēkā 01.07.2020. un iekļauta likuma redakcijā uz 01.07.2020. Sk. Pārejas noteikumu 6. punktu)

36. pants. Valsts robežas drošību reglamentējošo noteikumu pārkāpšana

(Pants stājas spēkā 01.07.2020. un iekļauts likuma redakcijā uz 01.07.2020. Sk. Pārejas noteikumu 6. punktu)

37. pants. Valsts robežzīmes, nostiprinājuma būves vai elementa, robežpārbaudes un robežuzraudzības tehnisko līdzekļu bojāšana, iznīcināšana, pārveidošana vai pārvietošana

(Pants stājas spēkā 01.07.2020. un iekļauts likuma redakcijā uz 01.07.2020. Sk. Pārejas noteikumu 6. punktu)

38. pants. Kompetence administratīvo pārkāpumu procesā

(Pants stājas spēkā 01.07.2020. un iekļauts likuma redakcijā uz 01.07.2020. Sk. Pārejas noteikumu 6. punktu)

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē 1994.gada 27.oktobrī pieņemtais Latvijas Republikas valsts robežas likums (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1994, 23.nr.; 1995, 24.nr.; 1997, 2.nr.; 1998, 22.nr.; 1999, 24.nr.; 2000, 13.nr.; 2001, 7., 21.nr.; 2004, 2., 8.nr.; 2005, 2.nr.).

2. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā astoņus mēnešus pēc šā likuma spēkā stāšanās ir spēkā šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

- 1) Ministru kabineta 1996.gada 2.jūlija noteikumi Nr.246 "Noteikumi par valsts robežas šķērsošanas vietu noteikšanu un robežkontroles punktu un robežpārejas punktu izvietojumu uz Latvijas Republikas valsts robežas";
- 2) Ministru kabineta 1998.gada 13.janvāra noteikumi Nr.6 "Noteikumi par valsts robežzīmi";
- 3) Ministru kabineta 1998.gada 29.decembra noteikumi Nr.503 "Par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas valsts robežas joslas noteikšanu";
- 4) Ministru kabineta 1999.gada 2.marta noteikumi Nr.74 "Noteikumi par bāzes līniju punktu koordinātām";
- 5) Ministru kabineta 2001.gada 16.janvāra noteikumi Nr.21 "Kārtība, kādā ārvalstu karakuģi iebruc un uzturas Latvijas Republikas teritoriālajos ūdeņos, iekšējos ūdeņos un ostās un izbrauc no tiem";
- 6) Ministru kabineta 2001.gada 30.janvāra noteikumi Nr.43 "Noteikumi par Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas valsts robežas joslas noteikšanu";
- 7) Ministru kabineta 2001.gada 10.jūlija noteikumi Nr.310 "Kārtība, kādā personas šķērso Latvijas Republikas valsts robežu";
- 8) Ministru kabineta 2002.gada 19.marta noteikumi Nr.126 "Kārtība, kādā Valsts robežsardze veic valsts robežas apsardzību jūrā, izmantojot Nacionālo bruņoto spēku tehniskos līdzekļus, peldlīdzekļus un gaisakuģus";
- 9) Ministru kabineta 2002.gada 21.maija noteikumi Nr.195 "Noteikumi par robežkontroles veikšanai nepieciešamajām iekārtām un tehnisko aprīkojumu";
- 10) Ministru kabineta 2002.gada 9.jūlija noteikumi Nr.296 "Noteikumi par robežkontroles punktu režīmu";
- 11) Ministru kabineta 2002.gada 4.novembra noteikumi Nr.499 "Latvijas Republikas pierobežas režīma un pierobežas joslas režīma noteikumi";
- 12) Ministru kabineta 2005.gada 22.novembra noteikumi Nr.892 "Noteikumi par formalitātēm, kas saistītas ar kuģu ienākšanu ostā un iziešanu no ostas".

3. Šā likuma 9.¹ pants stājas spēkā 2012.gada 1.septembrī.
(16.02.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.03.2012.)

4. Šā likuma 10.¹ pants stājas spēkā 2012.gada 1.jūlijā.
(16.02.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.03.2012.)

5. Līdz šā likuma 19.panta pirmajā daļā minēto Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2012.gada 1.septembrim ir spēkā Ministru kabineta 2010.gada 27.jūlija noteikumi Nr.674 "Noteikumi par Latvijas Republikas valsts robežas joslu, pierobežas joslu un pierobežu, kā arī pierobežas, pierobežas joslas un valsts robežas joslas norādījuma zīmju un informatīvo norāžu paraugiem un to uzstādīšanas kārtību", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(16.02.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.03.2012.)

6. Šā likuma VI nodaļa stājas spēkā vienlaikus ar Administratīvās atbildības likumu.
(24.10.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 20.11.2019. Minētais grozījums iekļauts likuma redakcijā uz 01.07.2020.)

Likums Saeimā pieņemts 2009.gada 12.novembrī.

Valsts prezidenta vietā Saeimas priekšsēdētājs G.Daudze

Rīgā 2009.gada 2.decembrī

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"